

FAZAN

Opis

Za fazana je značilen spolni dimorfizem, kar pomeni, da se samec izrazito razlikuje od samice po velikosti in obarvanosti. Samica – fazanka je grahaste rjavo sive barve in ima rjave oči. Samica je velika 55 cm do 66 cm in teža 0,8 kg do 1,2 kg. Samec je bistveni večji in težji od samice, saj je velik 80 cm do 90 cm in tehta 1,25 kg do 2 kg. Od skupne dolžine odpade kar približno polovica na rep. Samec je zlato rumene barve, z dolgim repom. Glava je kovinsko zelene barve z rdečo kožo okrog oči, ki je še posebej izrazita in nabrekla v času razmnoževanja. Na vratu ima lahko bel ovratik in na glavi dva čopka. Noge so sivkaste barve, na zadnji strani nog ima ostroge, ki so pri starejših samcih praviloma daljše. Samec ima rumene oči. Pri navadnem fazanu poznamo številne podvrste, ki se med seboj križajo, zato lahko najdemo v naravi tudi najrazličnejše barvne kombinacije.

Življenje

Fazan se premika večinoma po tleh, saj izredno dobro teče. Leti razmeroma dobro in hitro, vendar na krajše razdalje, saj ga letenje hitro utruje. Najbolje razviti čutila sta sluh in vid. Fazan spada med večženske (poligamne) vrste, kar pomeni, da se samec pari z več samicami. Najmočnejši samci si uspejo priboriti najboljše teritorije in s tem tudi več samic. V času razmnoževanja je fazan izrazito teritorialna žival. V maju znese fazanka v preprosto gnezdo (jamico) na tleh 8 – 18 jajc, ki jih vali 24 dni. Če prvo gnezdo propade, naredi drugega in včasih še tretjega. Za mladiče – kebčke skrbi samo samica. Kebčki se v prvih dneh prehranjujejo izključno s hrano živalskega izvora, kasneje pa delež rastlinske hrane narašča. Sprva puhasti kebčki izredno hitro rastejo, tako da se spreletavajo že po približno 10. dneh. V hladnem in mokrem vremenu propade velik del kebčkov. Po približno petih tednih že pričenjajo

prenočevati sprva na grmovju, kasneje pa čedalje višje na drevju. Skupaj s samico ostanejo približno do starosti 12 do 15 tednov. V jesenskem in zimskem času so fazani večinoma osredotočeni v območjih z najboljšimi življenjskimi razmerami – v remizah. Naravni prirastek pri fazanu je kljub visoki plodnosti razmeroma nizek. V prvi vrsti je odvisen od življenjskih razmer v okolju in znaša približno 0,5 – 3 mladiče na fazanko. V neugodnih življenjskih razmerah lahko propade tudi 80 – 90 % gnezd.

Fazan je vsejed, saj se hrani tako z živalsko kot z rastlinsko hrano. Rastlinsko hrano predstavljajo najrazličnejša semena, plodovi, popki, poganjki, listi, cvetovi; živalsko pa različne žuželke in njihove razvojne oblike, polži, gliste, manjše žabe in plazilci...

Življenjski prostor

Fazanu najbolj ustreza ekstenzivno obdelan kmetijski svet s številnimi vmesnimi gozdiki in živimi mejami. Ustreza mu tudi gričevnat svet z vmesnimi obdelanimi kmetijskimi površinami. Najugodnejše življenjske razmere za fazana so: nižja nadmorska višina, tople lege, topla in hitro odcedna tla, srednja letna temperatura 9 – 10o C in malo padavin (400 – 600 mm). Potrebuje več ustreznega kritja kot poljska jerebica in poljski zajec. Pravimo, da je fazan izrazita remizna divjad. Ne ustrezata mu odprt ravninski svet brez kritja niti ne strnjen gozd.

Razširjenost v Sloveniji

Na območju Slovenije se je fazan verjetno pojavil v času rimskega imperija, njegova številčnost pa je zelo narasla po II sv. vojni, ko se je razširil praktično po vsej Sloveniji, razen v višjih predelih. Intenzivno izkoriščanje gozdov nižinskega in gričevnatega sveta po II. sv. vojni je ustvarilo idealne razmere za prostorsko in številčno širjenje fazana v Sloveniji. 5 – 15 let po poseku površine na golo so nastale izredno ugodne remize, ki pa so po nekaj letih prerasle v višje razvojne stopnje gozda, ki pa fazanu ne ustrezajo več. Tako je številčnost fazana v Sloveniji v zadnjih desetletjih bistveno upadla.

Razširjenost

Prvotna domovina fazana je Azija. V Evropo naj bi ga prinesli že stari Grki in Rimljani. Zaradi svoje lepote je umetno razširjen praktično po celem svetu. Pojavlja se po vsej Evropi razen v najbolj severnih predelih. Pri fazanu poznamo številne geografske podvrste ali rase, ki se medsebojno križajo. Od podvrste je odvisna tudi obarvanost perja.

Ogroženost

Na splošno fazan ni ogrožen, vendar pa je njegova številčnost v zadnjih desetletjih zelo upadla

predvsem zaradi številnih sprememb v kmetijskem prostoru. Izsekavanje nižinskih gozdov, živih mej in obrežnega rastlinja so pripomogli k slabšanju življenjskih razmer za to vrsto poljskih kur. Pri modernem, intenzivnem kmetijstvu z velikopovršinsko monokulturno pridelavo ostanejo polja pozimi prazna in gola, tako da je pomen gozdnega rastlinja kot kritja še toliko večji. Dejavnika, ki zelo negativno vplivata na številčnost fazana sta zagotovo tudi pogoste in predvsem zelo zgodnje košnje ter uporaba kemičnih zaščitnih sredstev v kmetijstvu. Prav tako skupinsko-postopni in prebiralni način gospodarjenja z gozdom, ki sta uveljavljena v slovenskem prostoru, fazanu ne zagotavljata ustreznih življenjskih razmer. Izrazito negativen vpliv ima tudi spomladansko požiganje zarašlih površin in v novejšem času tudi mulčanje.

Lovna doba

1. 9. – 15. 1.